

Pesten op scholen voor voortgezet onderwijs

Drie eisen

Bob van der Meer
E2V2, Rosmalen

Ik stel drie eisen aan een goede aanpak van pesten, geweld of ongewenste omgangsvormen tussen leerlingen op school.

1 De aanpak is in twee opzichten integraal

Enerzijds door het betrekken van alle partijen bij de aanpak, mijn vijfsporenaanpak van pesten. Op www.pestent.net is, onder het kopje Vijfsporenaanpak, daar informatie over opgenomen.

Anderzijds door pesten als onderdeel te zien van geweld. In mijn verklaringsmodel van geweld (bijlagen 1 en 2) heb ik pesten geplaatst onder 'geweld tegen de ander'. Binnen school betreft dit het geweld tussen leerlingen onderling, waaronder pesten; tussen leerlingen en docenten; docenten en leerlingen; personeel onderling; school en ouders en tussen ouders en school.

Om erachter te komen welke ongewenste omgangsvormen tussen deze geledingen mogelijk plaatsvinden is het afnemen van een eenvoudige enquête een goed middel. Op www.pestent.net, is, onder het kopje *Aanbod*, informatie hierover opgenomen.

2 Het probleem wordt structureel aangepakt

De tweede eis is dat het pestprobleem structureel wordt aangepakt. Als volgt.

Wanneer mensen - of dit nu klussers in huis, scholen, leidinggevenden in bedrijven, politici, ministers of regeringen zijn – met problemen worden geconfronteerd, worden ze in eerste instantie vaak ontkend; als ze niet meer ontkend kunnen worden, worden de problemen ad hoc aangepakt; als dat het probleem niet oplost, wordt er een noodverband aangebracht; en, als ook dat niet meer toereikend is, analyseert men het probleem wel, maar meestal onvolledig. Aangezien in elk stadium niet, niet-planmatig of planmatig wordt *gesignaleerd, geanalyseerd, plannen worden opgezet en uitgevoerd, geëvalueerd*, beschikken we over een methode om onderwijsproblemen efficiënt aan te pakken en op te lossen: signaleren, analyseren, plan opzetten en uitvoeren, evalueren.

Omdat deze methode de kenmerken van de wetenschappelijke methode vertoont, houdt dit in dat we met de trits signaleren, analyseren, plan opzetten en uitvoeren, evalueren, beschikken over een toepassing van de wetenschappelijke methode op concrete onderwijsproblemen, om welke reden het efficiënter lijkt (toekomstige) directieleden en docenten voortgezet onderwijs deze methode te leren toepassen dan hen op te zadelen met de aanpak van afzonderlijke of telkens nieuwe onderwijsproblemen.

Wanneer deze methodiek wordt toegepast op het pestprobleem, is de conclusie dat bijna alles is ontwikkeld om het probleem effectief aan te pakken en op te lossen. Hierbij worden in sommige gevallen nummers genoemd. Ze verwijzen naar de nummers op de website www.pestent.net. Een algemeen overzicht hiervan is, onder *Producten*, op deze site te vinden. Als volgt.

- Signaleren: signalen van pesten (012); directe signaleringsmogelijkheden (013); indirecte signaleringsmogelijkheden (014); het focused interview (034); de relatie tussen de resultaten, verkregen met behulp van de sociogrammethode met die van de Schoolvragenlijst, nu SAQI (School Attitude Questionnaire Internet) geheten (085); De Pesttest en andere instrumenten.

- Analyseren: het verklaringsmodel van geweld, zoals opgenomen *School en geweld, oorzaken en aanpak* (Assen: Van Gorcum, 2000) en als bijlage 1 bijgevoegd..
- Plan opzetten en uitvoeren: om mijn methode uit te testen en aan te passen heb ik een aantal pilotprojecten uitgevoerd. Het overzicht staat, onder het kopje *Pilotprojecten*, op www.pestten.net.
- Evalueren: binnen deze projecten is tevens een aantal eenvoudige instrumenten ontwikkeld en uitgetoetst.

3 De aanpak leidt tot attitudeverandering

En de laatste eis is dat activiteiten om pesten te stoppen zouden moeten resulteren in attitudeverandering.

Aangezien een attitude bestaat uit drie componenten, de bovenste drie knoppen van www.pestten.net; en voor een blijvende attitudeverandering, drie strategieën moeten worden toegepast, de onderste drie knoppen van de site, zijn onder deze zes knoppen de daarbij behorende producten geplaatst, met behulp waarvan scholen voor basis- en voortgezet onderwijs een goed beleidsplan psychosociale veiligheid kunnen samenstellen..

Op www.pestten.net treft men, onder het kopje *Beleidsplan*, de paragraafindeling en de namen van de scholen, die op dit moment bezig zijn een dergelijk beleidsplan samen te stellen, aan.

Het lijkt ingewikkeld, het is het niet. Immers, het leidt tot concrete activiteiten. Een overzicht ervan is, samen met de tarieven, onder het kopje *Aanbod*, op voornoemde site geplaatst. Het is downloadbaar.

Naast de onder *Aanbod* genoemde workshops zijn ook workshops mogelijk over het behandelen van een gevalsoverzicht: een brief van ouders van gepeste kinderen; de gevolgen van pesten voor gepeste kinderen; het oplossen van onderwijsproblemen, waaronder het pestprobleem; de beantwoording van vooraf ingediende concrete vragen over (de aanpak van) pesten tussen leerlingen; pesten tussen onderwijspersoneel.

Bronnen

Meer, B. van der (1993). *De Probleemaanpak*. Nijmegen: Berkhout BV.

Meer, B. van der (2000). *School en geweld, oorzaken en aanpak*. Assen: Van Gorcum.

Meer, B. van der (2010). *Vijfsporenaanpak*. Rosmalen: E2V2, www.pestten.net.

c Bob van der Meer

E2V2, Rosmalen

b.vandermeer@home.nl